

Γιώργος Τσιάκαλος

Ο λόγος των πανεπιστημιακών και η ρητορεία της κυβέρνησης

Ομιλία στην εκδήλωση που οργάνωσε η Σύγκλητος του Α.Π.Θ. στις 15 Οκτωβρίου 2003 με αφορμή την αναστολή της λειτουργίας του Πανεπιστημίου. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό του Α.Π.Θ. *πανεπιστημιου πολη*, τ. 12/2003. Περιλαμβάνεται στο βιβλίο *Αντικατοπτρισμοί της ανθρώπινης κοινωνίας*, σελ. 225-229.

Πριν από 58 εβδομάδες οι Πανεπιστημιακοί της χώρας μας αποτολμήσαμε ένα εγχείρημα που είχε ως περιεχόμενο, πρώτον, τον εκσυγχρονισμό της μορφής των διαπραγματεύσεων μεταξύ εργαζομένων και κράτους και, δεύτερο, τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημιακών μισθολογίων. Πρόκειται για ένα εγχείρημα του οποίου η επιτυχία δεν αφορά μόνο τους Πανεπιστημιακούς. Αφορά ολόκληρη την κοινωνία.

Υπενθυμίζω τα χαρακτηριστικά του για όσους και όσες δεν κατέγραψαν από την αρχή τη σημασία και την ιδιαιτερότητά του.

Η συνδικαλιστική μας εκπροσώπηση έθεσε πριν 58 εβδομάδες ως κύριο στόχο στις διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση την κατάργηση του επιδοματικού χαρακτήρα των μισθολογίων μας, και συμφώνησε, οι διαπραγματεύσεις να γίνουν μέσω μιας επιτροπής που θα αποτελούνταν από εμπειρογνώμονες όλων των πλευρών.

Έχοντας συναίσθηση της καινοτομίας, η συνδικαλιστική μας εκπροσώπηση συμφώνησε να είναι ο Υπουργός Παιδείας εκείνος που θα ορίσει τη σύνθεση, θα καθορίσει τους όρους εντολής και θα θέσει τα χρονικά όρια της λειτουργίας της Επιτροπής. Τέλος, η συνδικαλιστική μας εκπροσώπηση, φτάνοντας έως τα όρια της αντοχής μας, έκανε δεκτό εξ αρχής τον όρο, οι οποιοσδήποτε συμφωνίες να μην εφαρμοστούν αμέσως, αλλά από την 1^η Ιανουαρίου του 2004.

Υπενθυμίζω τη σχετική απόφαση του Υπουργού Παιδείας από 13 Σεπτεμβρίου 2002:

«Σας κοινοποιούμε την υπουργική απόφαση συγκρότησης της Επιτροπής για τη μελέτη των οικονομικών των Πανεπιστημίων, με συμμετοχή εκπροσώπων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Συνόδου των Πρυτάνεων και της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σλλόγων Δ.Ε.Π. (Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων και σας παρακαλούμε να ορίσετε τους εκπροσώπους σας στην Επιτροπή, προκειμένου να προχωρήσουμε στη σύγκληση της πρώτης συνεδρίασης το ταχύτερο δυνατό.

Στην απόφαση συγκρότησης της Επιτροπής περιγράφονται αναλυτικά τόσο το έργο της όσο και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου αυτού. Θεωρούμε όμως επιπροσθέτως σκόπιμο να επαναλάβουμε ότι, ειδικά για το μισθολόγιο μελών Δ.Ε.Π., η Κυβέρνηση θα ανακοινώσει τις σχετικές αποφάσεις της ως το τέλος Αυγούστου 2003, ώστε ακολούθως να ψηφιστούν με έναρξη ισχύος την 1^η Ιανουαρίου 2004».

Η Επιτροπή πράγματι παρουσίασε τον Απρίλιο ένα ομόφωνο πόρισμα και εμείς, οι Πανεπιστημιακοί, το αποδεχτήκαμε, αν και απείχε πολύ από τις δικές μας θέσεις. Και μετά περιμέναμε την ανακοίνωση της κυβέρνησης.

Ήλθε ο Μάιος. Ήλθε ο Ιούνιος. Ήλθε ο Ιούλιος και στις 4 Ιουλίου ο Υπουργός Παιδείας μιλώντας στη Σύνοδο των πρυτάνεων δήλωσε:

«Μίλησα με τον κ. Χριστοδουλάκη και ισχύει πλήρως η δέσμευση της πολιτείας για την υλοποίηση του πορίσματος της τετραμερούς Επιτροπής εντός του υπεσχημένου χρονοδιαγράμματος». (Πρακτικά 44^{ης} Συνόδου Πρυτάνεων, Γιάννενα, 4-6 Ιουλίου 2003, σελ. 8)

Μετά ήλθε ο Αύγουστος, ήλθε και πέρασε η 31^η Αυγούστου, ήλθε η 1^η Σεπτεμβρίου, η 2^η Σεπτεμβρίου, η 3^η, η 4^η....., και έφτασε η 16^η Σεπτεμβρίου. Εκείνη την ημέρα η κυβέρνηση αντί να ανακοινώσει όσα συνομολόγησε, αποφάσισε την επιστροφή της στο μόνο είδος διαπραγμάτευσης που γνωρίζει:

- Ως προς τον τρόπο συζήτησης: το τελεσίγραφο
- Ως προς το περιεχόμενο: το παζάρι.
- Ως προς την επιχειρηματολογία: μια ρητορεία, στο πλαίσιο της οποίας ο συνομιλητής μετατρέπεται σε αναξιόπιστο, ιδιοτελή αντίπαλο, που επιτρέπεται να κατασυκοφαντείται και να εμπαίζεται.

Έτσι, στο δικό μας λόγο βλέπουμε σήμερα να αντιπαρατίθεται μια ρητορεία, που εμπεριέχει όλα τα τεχνάσματα της δημαγωγίας και της χειραγώγησης:

- Υποστασιοποιείται η χώρα και «δεν αντέχει τα αιτήματά» μας
- Υποστασιοποιείται ο προϋπολογισμός και «δεν δίνει τη δυνατότητα» ικανοποίησης ακόμη και των πιο λογικών προτάσεων (ενώ δίνει – ο προϋπολογισμός!- τη δυνατότητα εγκαθίδρυσης πολυδάπανων νέων μηχανισμών ελέγχου).

- Ο συγκροτημένος λόγος των Πανεπιστημιακών παρουσιάζεται ως κατάλογος κοινωνικά ανεπίτρεπτων επιθυμιών.

Μέρος αυτής της ρητορείας αποτελεί ακόμη και το πρωτόκολλο διεξαγωγής του ελάχιστου διαλόγου – ένα πρωτόκολλο που εξυπηρετεί τη δημιουργία εντυπώσεων και όχι την εξεύρεση λύσης:

- Οι συνδικαλιστές μας συναντιούνται με υφυπουργό
- Οι πρυτάνεις συναντιούνται με υπουργό
- Ο πρωθυπουργός απευθύνει το λόγο μόνο στον «πρώτο των πρυτάνεων».

Η επιλογή αυτής της ρητορείας δεν είναι καθόλου αθώα και η εμμονή της κυβέρνησης σε ένα αναχρονιστικό μισθολόγιο δεν είναι καθόλου τυχαία. Στόχος τους είναι η μείωση του κύρους των πανεπιστημιακών και, στη συνέχεια, μια αμοιβή «ανάλογα με τις προσφερόμενες υπηρεσίες». Γι αυτό το λόγο ο χαιρετισμός της συγκέντρωσής μας από τους εργαζόμενους στις εργολαβίες του Πανεπιστημίου αποκτά ένα ιδιαίτερο συμβολισμό: ίσως κάποιοι ονειρεύονται, να είναι τα μέλη ΔΕΠ, «οι εργαζόμενοι στις εργολαβίες» της νέας εποχής των Πανεπιστημίων.

Τώρα, μετά από 58 εβδομάδες διαπραγματεύσεων και έξι εβδομάδες αποχής από το διδακτικό μας έργο, ποια προοπτική διαγράφεται στον ορίζοντα; Θα επικρατήσει ο λόγος ή η ρητορεία;

Δεν μπορούμε να προβλέψουμε τη συνέχεια με βεβαιότητα. Βεβαίως, μια γερμανική παροιμία λέει: «Ο έξυπνος υποχωρεί». Σε εμάς όμως τίθεται το πολύ δύσκολο ερώτημα, εάν έχουμε το δικαίωμα να επιτρέψουμε την υποχώρηση του λόγου μπροστά στην επιθετικότητα της ρητορείας. Στο μυαλό μου, αυθόρμητα, έρχεται ένας πίνακας του Γκόγια: «Ο ύπνος της λογικής γεννάει τέρατα». Έχουμε το δικαίωμα απέναντι στην κοινωνία να επιτρέψουμε τον ύπνο της λογικής για να γλιτώσουμε εμείς από την επιθετικότητα της κυβερνητικής ρητορείας; Αυτό είναι το ερώτημα που καλούμαστε να απαντήσουμε. Και μέχρι σήμερα το απαντούμε έτσι όπως έχει το δικαίωμα να απαιτεί από εμάς η κοινωνία.